

90 שנה למק"י

מחבר: עיסאם מח'ול.

תאריך: 9 ביולי 2009.

מקור: [אתר "הגדה השמאלית"](#).

תמלול לקידוד להגהה: גל י.

אליבא דתום שגב, עאדל מנעא, קולגה ממכון ון ליר, אינו מצליח להירדם בלילות בשל מסע ההשמצות שמבקרו מנהלים נגדו בגין טיעוניו על תפקידם של הקומוניסטים בשנות ה-40. זאת, על פי כתבה שהתפרסמה בעיתון "הארץ" ב-19 ביוני האחרון. לצערי, "הארץ" אינו מוכן לפתוח בדיון ציבורי סביב הנושא ומסתפק רק בגרסתו של מנעא. השנה אנו מציינים 90 שנה להקמת המפלגה הקומוניסטית ולכן, במאמר שהופיע ביומן "אל אתחאד", גרסתי כי התזה של מנעא עושה עוול להיסטוריה ולעמדות של "הליגה לשחרור לאומי" (הארגון שבמסגרתו פעלו הקומוניסטים הערבים בפלסטין בין השנים 1944 ל-1948). אך על מנת להפוך את מנעא לקורבן נרדף בסגנון גלילאו גליליי, את מבקרי לאינקוויזטורים ואת הדיון כולו לאוסף השמצות, בשביל זה צריך דמיון מפותח ולמעלה מזה.

בשיחה היחידה שניהלתי עם תום שגב הבנתי שאינו קורא ערבית וממילא לא קרא את המאמר שלי. למען האמינות דאגתי לתרגם באוזניו את המאמר, ובין היתר את המשפטים החותמים:

"החטא הקדמון של הקומוניסטים היה בכך, שהם הצליחו בשעת האמת לראות את מה שמנעא נמנע מלראות עד היום, בהגדירם במדויק את משולש הכוחות שנושאים באחריות למזימה נגד העם הפלסטיני ולהמטת אסון 'הנכבה' עליו: האימפריאליזם, הציונות, והריאקציה הערבית. אף אחד משלושת הקודקודים האלה של המשולש לא היה מצליח לחולל את הנכבה בנפרד ובמנותק משני המרכיבים האחרים. השלישייה הזאת ממשיכה לפעול בשותפות אינטרסים עד עצם היום הזה, ממשיכה לייצר את הנכבה מחדש ולהכשיל כל פתרון מדיני צודק שיביא למימוש הזכויות הלאומיות של העם הפלסטיני. במקביל, שלושת המרכיבים ממשיכים, ביחד וכל אחד לחוד, לחפש בכל מחיר נרטיב היסטורי שירחץ בניקיון כפיהם ויסתיר את אחריותם לאסונו של העם הפלסטיני".

את כל זאת "הצליח" תום שגב לסכם כך: מחול, קומוניסט גאה, אומר שמנעא "משרת את האינטרסים של האימפריאליזם, הציונות והריאקציה הערבית". שאר הטיעונים של שגב לא הצטיינו בדייקנות רבה יותר!

לשגב יש במה, והייתה לו הזדמנות להציג בפני קוראי "הארץ" את הויכוח החשוב המתנהל בערבית סביב שאלות הנוגעות להיסטוריה המרתקת והייחודית של הליגה לשחרור לאומי. סוגיות הנוגעות לאחת התקופות המכוננות בהיסטוריה של שני העמים בארץ הזאת. מצער ששגב בחר לטשטש את הויכוח ולהעלים את עקבותיו, והסתפק בלהציג אותנו כקטטה המונית וערב רב של האשמות שטחיות המתייחסות למציאות

מורכבת. כמעט "קטטה של חמולות"!!

הוויכוח הניטש סביב הליגה לשחרור לאומי, משקף עד כמה ההיסטוריה מורכבת יותר מההיסטוריוגרפיה, ומתפתחת בצורה דיאלקטית ולא בצורה פשטנית וחד-ממדית. אפשר לבלבל את היוצרות ואף לרקוד על הגגות ולשמוח לאידם של הקומוניסטים, במיוחד אם אתה היסטוריון שמצטט מסמך מודיעיני השמור בארכיון הציוני, ובו הערכה "שאין לראות בליגה לשחרור לאומי סיכון צבאי". הדבר נכון גם אם אתה היסטוריון שטוען, "שאחת הסיבות שהצבא לא גירש את תושבי נצרת וסביבתה, היא הקשר הטוב בין הקומוניסטים לשלטונות..." (תום שגב "הארץ"). הקומוניסטים תמיד ראו בהתנגדותם לגירוש ב-1948, עד כדי חסימה פיסית של דרכי המשאיות העמוסות פליטים בנצרת, בגליל ובכל מקום שידם השיגה, מקור גאווה וגולת כותרת במאבקם, ובפרויקט ההיסטורי הפטריטי שלהם – היצמדות למולדת מול צונאמי הכיבוש, הגירוש וההרס. יחד עם זאת שני ההיסטוריונים המכובדים, שגב ומנאע, אינם יכולים לפטור את עצמם מהחובה להסביר לציבור את העובדות ההיסטוריות גם כשהן סותרות את התזות שלהם. אם הקשר בין "השלטונות" לאנשי הליגה היה כל כך טוב, כפי שמתאר שגב, איך ניתן להסביר, למשל, את העובדה, שעיתון "אל אתחאד", אז ביטאן הליגה לשחרור לאומי, נסגר החל מאמצע פברואר 1948 בצו מנהלי מנדטורי והשלטון הישראלי אסר על הוצאתו לחודשים ארוכים בהמשך? ואיך מיישבים את התזות שלהם עם העובדה, שעשרות מנהיגי הליגה לשחרור לאומי ופעיליה המרכזיים, ששמותיהם חרותים בזיכרון העממי, וסיפורי רדיפתם וישיבתם הממושכת בבתי הכלא הישראליים לאורך חודשים אחרי הקמת המדינה שזורים במסמכים רבים הנגישים לכולם? כאשר התזות של ההיסטוריון מתנגשות עם העובדות ההיסטוריות מן הראוי לשנות את התזות ולא את העובדות.

הליגה לשחרור לאומי, בהנהגתם של קומץ צעירים, רובם בשנות העשרים לחייהם, ניהלה מאבק אמיץ, אחראי ומורכב במציאות מסובכת ואכזרית, תוך שהיא זועקת "המלך הוא עירום", וחושפת את חוטי המזימה נגד העם הפלסטיני ואת המושכים בהם: האימפריאליזם, הציונות והריאקציה הערבית. פעיליה נרדפו וישבו בשנת 1948 בו-זמנית ובמקביל, לא רק בבתי הכלא הבריטיים והישראליים, אלא גם בבתי הכלא הירדניים, המצריים והלבנוניים. בסוריה הם נידונו שלא בנוכחותם לתלייה. בספרו "מכתבים פרסיים" לא מסתיר הפילוסוף הצרפתי מונטסקייה את התלהבותו מעוצמתו של העם הטטארי. לדידו, רק מינוס אחד פגע במעמדו בהיסטוריה. זה היה עם ללא היסטוריונים. מה לעשות שלליגה לשחרור לאומי היו וישנם ההיסטוריה, המסמכים, הזיכרון העממי וההיסטוריונים, ובראשם המנהיג וההיסטוריון ד"ר אמיל תומא, אחד הבולטים בין מייסדי הליגה.

האומנם אחוות ההיסטוריונים - ספק חדשים במיוחד - היא שמסנוורת את תום שגב ומשכנעת אותו שלא ההיסטוריה היא העיקר, אלא הידידות שלו עם היסטוריון?!

* קישור לכתבה של תום שגב ב"הארץ" - [שיעור היסטוריה | מיישרים קו](#)